

Vlaams
Parlement

vergadering **C244**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 30 juni 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de aanpassing van de regeling voor de zwangerschapsrust op federaal niveau en de gevolgen voor het Vlaams personeelsstatuut – 2692 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over prenataal verlof voor statutaire ambtenaren – 2839 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact van de coronacrisis op de gemeentelijke financiën – 2786 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Kris Van Dijck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over grensoverschrijdende samenwerking in het decreet over het lokaal bestuur en de mogelijkheid van de Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Baarle om in een Vlaamse opdrachthoudende vereniging te stappen – 2796 (2019-2020)	14
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over een coherent lokaal beleid bij de corona-exitstrategie voor foren en kermissen – 2797 (2019-2020)	17

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de aanpassing van de regeling voor de zwangerschapsrust op federaal niveau en de gevolgen voor het Vlaams personeelsstatuut – 2692 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over prenataal verlof voor statutaire ambtenaren – 2839 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn excuses dat ik vorige week deze vraag heb laten uitstellen, maar de combinatie van de fysieke vergadering in de commissie Binnenlands Bestuur en de andere digitale vergaderingen, maakten het niet eenvoudig en eigenlijk onmogelijk om de vraag te komen stellen. Intussen heeft collega Goeman ook de gelegenheid gehad om een bijkomende vraag in te dienen. Onder het motto 'met twee is altijd plezanter dan alleen' zullen we ze allebei stellen.

Minister, u hebt het daarnet gehad over het maken van nieuwe 'Vlamingskes'. Als het gaat over kleine Vlamingen, dan worden die geboren en is er voor de mama's in kwestie moederschapsrust. In ons land hebben vrouwen recht op vijftien weken moederschapsverlof. Daarvan moet verplicht één week voor de uitgerekende bevallingsdatum worden opgenomen, waardoor er nog maximaal veertien weken postnatale rust overblijven.

De moederschapsrust voor de Vlaamse ambtenaren wordt bepaald in de artikelen X 13 en X 14 van het Vlaams personeelsstatuut (VPS). Artikel X 13 bepaalt dat de moederschapsrust wordt toegekend aan het personeelslid krachtens de Arbeidswet van 16 maart 1971 en wordt gelijkgesteld met een periode van dienstactiviteit, met uitzondering van het recht op salaris voor het contractuele personeelslid. Artikel X 14 bepaalt dat de periode dat moederschapsrust voor de ambtenaar bezoldigd wordt, niet meer dan vijftien weken mag bedragen, en negentien weken bij een meerling, tenzij de bevalling plaatsvindt na de vermoedelijke bevallingsdatum of de verlenging van de moederschapsrust met één week, ingevolge zes of acht weken ononderbroken arbeidsongeschiktheid voor de werkelijke bevallingsdatum, tot gevolg heeft dat de periode van vijftien of negentien weken wordt overschreden.

Op 4 juni werd in de Kamer een regeling goedgekeurd die moet garanderen dat het zwangerschapsverlof in alle omstandigheden vijftien weken zal bedragen, ook in het geval dat vrouwen ongewild eerder dienen te stoppen met werken voor hun eigen gezondheid of die van hun kind. Concreet strekt de regeling ertoe om de lijst van de met arbeidsperiodes gelijkgestelde periodes uit te breiden met de dagen arbeidsongeschiktheid als gevolg van ziekte of ongeval van de werkneemster. Tot voor die aanpassing werden de dagen arbeidsongeschiktheid gedurende de zes weken die aan de bevalling voorafgaan, omgezet in prenataal moederschapsverlof en mochten ze niet worden overgedragen tot na het verplicht postnataal verlof. In de Kamerdocumenten wordt tevens opgemerkt dat artikel 39, vierde en vijfde lid, van de Arbeidswet van 16 maart 1971 alsook artikel 114, vierde lid, van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen die bepalen dat een vrouw die tijdens de hele

duur van haar prenataal verlof arbeidsongeschikt is, recht heeft op een extra week postnataal verlof, zoals dus ook voorzien in artikel X 14 van het Vlaams personeelsstatuut, niet langer een bestaansreden hebben. Deze bepalingen worden dan ook geschrapt in de wet van 1971. Het klinkt zeer ingewikkeld en zeer technisch.

Minister, werd reeds onderzocht of en zo ja welke aanpassingen er aan het Vlaams personeelsstatuut dienen te worden aangebracht om het in overeenstemming te brengen met de recente aanpassingen aangebracht door de federale regelgever? Zal artikel X 14 ingevolge deze aanpassingen worden gewijzigd? Het is de logica dat ook de ambtenaren op dezelfde moederschapsrust een beroep kunnen doen.

Kunt u aangeven binnen welk tijdsbestek een aanpassing van het Vlaams personeelsstatuut zal worden doorgevoerd?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Voorzitter, het onderwerp ligt mij zeer na aan het hart. Ik was er al mee bezig en wilde kracht zetten bij de vraag van mevrouw Schryvers. Zij heeft de situatie al zeer goed geschetst. In het federaal parlement werd inderdaad onlangs een wetsvoorstel goedgekeurd, op initiatief van CD&V, maar ook van sp.a en Groen. Dat wetsvoorstel bepaalt dat periodes van tijdelijke werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en preventieve werkverwijdering tijdens de zes weken voorafgaand aan de uitgerekende geboortedatum – met uitzondering van de laatste week – niet meer worden gelijkgesteld met prenataal verlof. Daardoor kunnen al die weken worden toegevoegd aan het postnataal verlof, zoals dat het geval was indien de werkneemster in staat was geweest te blijven doorwerken. Het gevolg is dus – en dat is het belangrijkste – dat een moeder altijd recht heeft op die volledige vijftien weken bevallingsverlof naar aanleiding van de geboorte, waarvan – als ze dat zelf wil – veertien weken na de bevalling. Dat is een heel positief initiatief, dat een antwoord biedt op de bekommernissen van heel veel aanstaande moeders.

Zowel de Vlaamse als de federale overheid had zich al gebogen over de arbeidsongeschiktheid tijdens de weken voorafgaand aan het verplichte zwangerschapsverlof. De federale overheid besliste, voor haar statutaire ambtenaren, dat, als de arbeidsongeschiktheid een verband houdt met de zwangerschap, die arbeidsongeschiktheid als prenataal verlof telt. Maar in het andere geval telt die periode als gewerkte dagen en kunnen die als postnataal verlof worden opgenomen.

Op de website van de Vlaamse overheid zie ik dat ziektedagen tout court niet worden gelijkgesteld en dus niet in aanmerking komen voor een verlenging van het postnataal verlof. Dat komt erop neer dat statutaire medewerkers van de Gemeenschap, zoals zorgpersoneel, kleuterleidsters en leerkrachten, niet kunnen genieten van die aangepaste regeling, maar wel alle contractuele medewerkers, want die vallen onder de federale regelgeving. Natuurlijk is het ons erom te doen dat die dreigende ongelijkheid uit de wereld wordt geholpen, zodat alle aanstaande moeders op dezelfde manier worden behandeld.

Minister, mijn vraag is even straightforward als die van mevrouw Schryvers: zult u de regelgeving en het statuut van de vastbenoemde personeelsleden van de Vlaamse overheid aanpassen, opdat er in de toekomst geen verschillende behandeling zou zijn met de contractuele medewerkers aangaande die nieuwe regeling rond postnataal verlof?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Schryvers, mevrouw Goeman, hartelijk dank voor uw vraag. Dat laat toe om hier wat klaarheid in te scheppen.

Artikel 39 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 vormt de rechtsbasis voor de moederschapsrust. Voormeld artikel is overeenkomstig artikel 1 van de wet van toepassing op de personeelsleden tewerkgesteld door het Rijk. De regels inzake moederschapsrust opgenomen in de Arbeidswet zijn dus rechtstreeks van toepassing op zowel het statutair als het contractueel personeel van de diensten van de Vlaamse overheid.

Hierdoor is iedere wijziging van deze regels ook rechtstreeks van toepassing op het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid. Een wijziging van het Vlaams Personeelsstatuut is dus niet nodig opdat de nieuwe regels die de wet van 12 juni 2020 invoert ook van toepassing zouden zijn op het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid. De entiteiten passen deze al toe. De wet heeft immers een terugwerkende kracht tot 1 maart 2020.

In concreto hebben ziekte en werkverwijdering in de zes weken voor de bevalling dus ook voor het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid geen impact meer op de verlenging van de postnatale rust.

De arbeidswet regelt enkel het recht op verlof, maar omvat geen regeling inzake de vergoeding tijdens dit verlof. Voor het contractueel personeel regelt de uitkeringsregeling het recht op uitkeringen tijdens de moederschapsrust. Voor het statutair personeel regelt het Vlaams personeelsstatuut dan weer het recht op salaris tijdens de moederschapsrust.

De wet van 12 juni 2020 heeft geen impact op de fundamenteën van de bepalingen van het Vlaams personeelsstatuut inzake moederschapsrust. Artikel X 14 van het VPS bepaalt immers in hoofdzaak dat het recht op doorbetaling van het salaris tijdens de moederschapsrust beperkt is tot maximaal vijftien weken in geval van de geboorte van één kind en negentien weken in geval van de geboorte van een meerling. Deze maxima vinden hun basis in de Arbeidswet. De wet van 12 juni 2020 brengt hier geen wijzigingen aan.

Wel is een schrapping van de regeling vermeld onder artikel X 14, 2, van het VPS nodig. Deze regeling verwijst nu naar de bijkomende week moederschapsrust in geval van zes weken ononderbroken arbeidsongeschiktheid voorafgaand aan de bevalling. De wet van 12 juni 2020 heft deze regeling met ingang van 1 maart 2020 op. De verwijzing naar deze opgeheven regeling in het VPS moet dan ook geschrapt worden. Naast artikel X 14, 2°, verwijst ook het artikel VII, 108, hiernaar. Het is mijn bedoeling om deze aanpassingen via een eerstvolgende VPS-wijziging door te voeren, met terugwerkende kracht vanaf 1 maart 2020. Als het enigszins lukt, gebeurt dat nog voor het zomerreces, zo niet onmiddellijk erna.

Wat entiteiten betreft, heb ik het in mijn antwoord enkel over deze die onder het toepassingsgebied van het Vlaams personeelsstatuut vallen. Voor het onderwijs en de zorgsector in de ruime zin waarnaar mevrouw Goeman verwijst, ben ik als minister van Bestuurszaken functioneel niet bevoegd om de nodige maatregelen te nemen, tenzij de entiteit onder het VPS valt.

Mijn diensten hebben dus proactief de impact van deze wetswijziging op het VPS onderzocht. Ook namen zij, gelet op de terugwerkende kracht van de wet, alle personeelsdossiers met een lopende moederschapsrust waarvoor AgO verantwoordelijk is, onder de loep en pasten ze de nieuwe wetgeving hierop toe. We hebben dat dus onmiddellijk gedaan. Vervolgens contacteerden zij de personeelsleden op wier dossier de wetswijziging effectief een impact had en hun leidinggevenden – meer kunnen we niet doen, hé, dames? Met akkoord van het betrokken personeelslid pasten mijn diensten vervolgens de einddatum van de moederschapsrust aan. Mijn diensten informeerden ook de hr-verantwoordelijken van onze businesspartners over deze wijzigingen via een nieuwsbrief en een infonetwerk. Mijn diensten pasten ten slotte

ook de informatie op www.overheid.vlaanderen.be aan. Hierdoor is up-to-date informatie beschikbaar voor het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid.

Met andere woorden, alle mogelijke betrokkenen en hun leidinggevendenden zijn verwittigd, we hebben het op onze website gezet, we hebben het aangepast waar het nodig is en we gaan proberen om het enige artikel dat we uit het statuut moeten halen, omdat het niet meer van kracht is, er nog voor het zomerreces uit te halen. Ik hoop dat dat jullie bevredigt.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers, wat vindt u van het antwoord van de minister?

Katrien Schryvers (CD&V): Ik kan dat antwoord alleen maar positief vinden, minister. Het lijkt me natuurlijk ook de logica zelve dat we dit ook toepassen op ambtenaren. Het is een heel goede stap en dus moeten ook vrouwen met het ambtenarenstatuut er gebruik van kunnen maken. Mijn vraag was me ingegeven, toen ik zag dat een bepaling uit de wet van 1971 letterlijk was opgenomen in het VPS, niet alleen de verwijzing, maar u hebt gezegd dat die geschrapt zal worden.

Het is altijd een beetje een moeilijke zoektocht om na te gaan welke implementatie wij aan federale wijzigingen moeten koppelen. Ik vind het dus absoluut goed dat u daar telkens heel snel werk van maakt. Dat is hier nog al ter sprake gekomen bij andere regelingen. Dat is dus heel goed allemaal.

Ik heb nog een bijkomende vraag, minister. Een tijdje geleden stelde ik een identieke vraag over het coronaouderschapsverlof. Toen hebt u ook gezegd dat dat van toepassing werd en daar werd ook snel een beslissing toe genomen met de Vlaamse Regering, maar ondertussen is dat op het federale niveau verlengd tot eind augustus. Ik heb de vraag niet mee opgenomen, omdat die specifieke vraag me bereikte tussen de indiening van de vraag om uitleg en nu, maar gaat die verlenging er ook nog komen voor de Vlaamse ambtenaren? Of is het er al en hebben we het misschien over het hoofd gezien? Misschien kunt u daar niet zo op antwoorden, maar dan zou ik u willen vragen om daar alsnog werk van te maken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman, wat vond u van het antwoord van de minister?

Hannelore Goeman (sp.a): Ik vond het een bijzonder bevredigend antwoord, minister. Ik ben uiteraard heel blij dat die federale wijziging ook van toepassing wordt op de Vlaamse ambtenaren, voor wie u bevoegd bent. In de praktijk betekent dat inderdaad dat een aantal vrouwen recht zullen hebben op een langer postnataal verlof en zo langer bij hun kind zullen kunnen zijn. Dat is een goede zaak.

Het is dus goed dat u zo snel mogelijk werk zult maken van de schrapping uit het VPS en dat er proactief over is gecommuniceerd. Ik kan het alleen maar toejuichen. Ik vroeg me alleen nog af of u mij kon vertellen op hoeveel vrouwen – als ze toch allemaal zijn gecontacteerd – dit van toepassing is.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, ik zal bij het onderwerp van de vraag blijven. Ik vroeg me gewoon af – waarschijnlijk ben ik een beetje betrokken, want mijn vrouw is ambtenaar bij een lokaal bestuur en we verwachten in september ons derde kind – of dit ook automatisch van toepassing is op lokale ambtenaren. Het geldt ook voor andere betrokkenen; ik heb er geen eigenbelang bij, maar het inspireerde mij wel tot deze aanvullende vraag.

De voorzitter: U hebt geluk dat u de vraag aanvullend stelt, want anders was ze onontvankelijk geweest wegens persoonlijk belang. In ieder geval een dikke proficiat.

De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): De minister keek mij daarstraks vragend aan waarom onze partij bij de burelen aan de overkant dit voorstel niet mee had goedgekeurd. Bij ons was er verontwaardiging, bij monde van collega Jan Spooren, omdat deze maatregel initieel is ingediend onder coronamaatregelen en gesteund door onze fractie. Via wat sleutelen en amenderen werd het plots een andere maatregel. *(Opmerkingen)*

Dat was de reden waarom wij niet zijn meegegaan. Daarbij kwam nog dat het Rekenhof duidelijk suggereerde dat zulke maatregelen wel eens zouden kunnen leiden tot een substantiële stijging – dat zijn niet mijn woorden – van het ziekteverzuim in die periode. Er waren dus toch wel een tweetal argumenten waarom onze fractie dit niet heeft gesteund.

Goed, het is wat het is. We zullen hiervan ook de consequenties dragen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Eerst en vooral, hartelijk dank voor de positieve reacties. Er zijn ook een aantal vragen gesteld die eigenlijk buiten de scope van deze vraagstelling vallen. Ik zou echt willen vragen, omdat er ook al andere mensen vragen over hebben gesteld ...

De voorzitter: Even duiden: er zijn intussen vragen om uitleg binnengekomen die in de lijn liggen van uw bijkomende vraag. Ik stel voor dat de minister daar inderdaad niet op antwoordt. *(Opmerkingen)*

Neen, u kunt dat niet weten, mevrouw. Geen enkel probleem, maar we zullen het dan in een volgende vraag om uitleg behandelen. De heer Vaneeckhout is schuldig, al de tweede keer op vijf minuten tijd. *(Gelach)*

Minister Bart Somers: Mevrouw Goeman vroeg hoeveel vrouwen onder de regeling vallen. Ik heb er nog geen cijfer van. Als ik het nog krijg binnen deze commissievergadering, dan zal ik het u bezorgen, anders zullen we het schriftelijk overmaken aan alle collega's zodat u er een idee van hebt.

De heer Vaneeckhout vraagt of dit onmiddellijk van toepassing is op de lokale besturen. Wij denken van wel. Ik denk dat dit onmiddellijk van toepassing is. U kunt nu naar huis gaan en u zult verwelkomd worden op een aangename manier, hoop ik voor u. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout)*

Waar zijn mijn pantoffels? Ik heb dat geregeld.

Ik denk dat het van toepassing is, maar voor alle zekerheid zullen we het nog eens dubbelchecken. Mocht het niet zo zijn, dan zullen we iedereen hierover informeren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dacht ook dat het voor de lokale besturen automatisch van toepassing was omdat er een verwijzing naar de wet van 1971 is. Als u dat nog zou kunnen bevestigen, zou dat goed zijn.

Mijn excuses voor de vraag over corona. Ik wist het niet, maar u geeft misschien nog een hint. De termijn is nog niet verstreken om een vraag in te dienen.

Nee, maar ik wil u gewoon vragen om er zeker werk van te maken. En u hoeft mij nu geen antwoord te geven. Vanzelfsprekend wil ik niet tussenkomen in vragen die andere collega's hebben gesteld.

Voor de rest kan ik alleen maar positief reageren op het antwoord dat u hebt gegeven, ook op de manier waarop de medewerkers op wie het van toepassing is, werden gecontacteerd. Ik dank u.

Collega Vaneeckhout, ik zou eigenlijk moeten zeggen dat ik heel blij ben dat uw echtgenote daarop een beroep kan doen. Maar eigenlijk ook niet, want dat zou betekenen dat ze voorafgaand aan de bevalling een aantal weken ziek is. Dus we mogen daar niet zo positief op reageren. Het is te hopen dat het niet nodig is.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact van de coronacrisis op de gemeentelijke financiën – 2786 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, begin vorige week kwamen de resultaten naar voren van een bevraging van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de Vlofin, de vereniging van financiële directeurs. Daaruit blijkt dat de coronacrisis een zware impact zal hebben op de gemeentelijke financiën. Dat is natuurlijk geen verrassend resultaat, maar de concrete cijfers verrassen misschien wel wat meer. Volgens die bevraging bij de financiële directeurs lopen de extra kosten van de gemeente op tot 139 miljoen euro en de mininkomsten tot 141 miljoen euro. Dat maakt dat het totale kostenplaatje volgens de bevraging dus 280 miljoen euro bedraagt. U bent daar ook over aangeschreven door de VVSG.

Nadat mijn vraag was ingediend, heeft ook Belfius zijn jaarlijkse studie gepubliceerd, Lokale Financiën 2020. Daarin komen ietwat andere cijfers, maar toch in een brede vork, naar voren. Bij een stevige economische heropleving zouden de tekorten in 2020 beperkt blijven tot 22 miljoen euro. Maar er bestaat een stress-scenario, met een verlenging van de impact door een nieuwe lockdown, waarbij de tekorten kunnen oplopen tot 339 miljoen euro.

Ministens even belangrijk als de genoemde cijfers, is de impact op de fiscale inkomsten in 2021, en eventueel ook 2022, en die zijn nog niet vervat in deze cijfers. U weet dat de gemeentelijke opcentiemen op de personenbelasting zeer belangrijk zijn voor de gemeenten. De tijdelijke werkloosheid en de economische crisis zullen die inkomsten doen dalen.

De Vlaamse Regering heeft al heel wat maatregelen genomen tijdens deze coronacrisis en daarbij middelen toegekend aan de lokale besturen. U moet ze niet allemaal opnoemen, maar de domeinen Sport, Jeugd, Cultuur, Welzijn en Armoede hebben allemaal extra middelen gegenereerd voor die lokale besturen om daar ter plekke te gaan werken. Ook in het regeerakkoord zijn er heel wat middelen naar de lokale besturen gevloeid.

Toch geeft, in de bevraging van de VVSG en Vlofin, één op de vijf gemeenten aan dat ze zullen moeten besparen of de belastingen verhogen. Dat heeft natuurlijk een rechtstreekse negatieve impact op de lokale economie of op de economie tout court en op de koopkracht van de burger. En dat is uiteraard een nefaste beweging in het postcoronatijdperk.

Minister, op welke manier ziet u mogelijkheden voor de lokale besturen om ondanks de kosten en mininkomsten de impact op de economie en koopkracht te

beperken? Hebt u reeds de indicatie dat de lokale besturen bepaalde investeringsplannen on hold aan het zetten zijn ingevolge de financieel onzekere toekomst?

Hebt u reeds zicht op welke impact de coronacrisis zal hebben op de gemeentelijke inkomsten uit de personenbelasting en eventueel de onroerende voorheffing – maar dat zal dan beperkt zijn – in 2021?

In welke mate zult u, minister, rekening houdend met de cijfers, toestaan dat de autofinancieringsmarge tijdelijk afwijkt van de vereiste dat die positief moet zijn in het laatste boekjaar van de periode van het meerjarenplan? Met andere woorden, wordt de vereiste aangehouden dat op het einde van de meerjarenplanning de begroting in evenwicht moet zijn?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, hartelijk dank voor uw vraag. Het is een vraag die eigenlijk, in zijn variatie, al een paar keer en terecht werd gesteld in onze commissie. U vertaalt de bezorgdheid: wat zal de impact zijn van de coronacrisis op de lokale begrotingen? Er is nu een studie van Belfius en ook de VVSG heeft erover gecommuniceerd. Ze hebben een aantal scenario's bekeken en spreken altijd onder het grootste voorbehoud. Want het gaat over een moment waarop er nog heel veel zaken instabiel zijn, waarop we nog niet echt kunnen inschatten hoe het herstel zal verlopen, hoe diep de crisis zal zijn en hoe het herstel zal verlopen.

Op basis van factoren die men uiteraard nog niet kan inschatten, omdat we niet weten hoe de corona-epidemie zelf gaat evolueren, hebben zij een aantal oefeningen gemaakt. En u hebt daarover een aantal vragen gesteld.

De eerste vraag die u stelde, ging over de mogelijkheden om de economie en de koopkracht te ondersteunen. Welnu, er zijn er natuurlijk een aantal en we hebben die al een aantal keer besproken, maar ik wil enkele daarvan graag nog heel even opsommen.

De lokale economie kun je ondersteunen door uitstel of vrijstelling te geven voor het betalen van bepaalde belastingen, bijvoorbeeld de terrasbelasting of de belastingen op overnachtingen in toeristische logiezen. Je kunt het lokale verenigingsleven ondersteunen via subsidies en premies. Er bestaat het systeem van de gemeentelijke aankoopbonnen. En ook voor de versterking van de sociale maatregelen hebben we middelen voorzien.

En uiteraard kunnen de investeringen die in het meerjarenplan gepland zijn, wat vertraging oplopen, maar tot nu toe hebben we geen signalen van lokale besturen dat ze bepaalde investeringen on hold moeten zetten uit financiële overwegingen. De echte balans kunnen we natuurlijk maar opmaken zodra de gemeenten na de zomer een aanpassing van hun meerjarenplan hebben opgemaakt. Pas dan zal het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) zicht hebben op waar we staan.

De VVSG-enquête zegt dat de impact vooral te voelen zal zijn bij de aanvullende personenbelasting en bij de onroerende voorheffing. De stijgende werkloosheid en mogelijke faillissementen zullen de belastinggrondslag trager doen groeien of zelfs doen dalen. De vermindering van ontvangsten zal zich vooral laten voelen in 2021 en 2022. Of die vermindering ook nadien zal doorwerken, zal afhangen van de evolutie van de werkloosheid en de economische groei. Het is nu dus nog niet mogelijk om de verwachte vermindering in te schatten. Daarvoor zijn herberekeningen van de FOD Financiën en de Vlaamse belastingdienst (Vlabel) nodig, en die worden verwacht na de zomer. We weten wel dat een vermindering van de ontvangsten uit de aanvullende persoonsbelasting van 1 procent een daling van zowat 21 miljoen euro op jaarbasis zou betekenen voor alle Vlaamse gemeenten samen.

Hoe willen we daarmee omgaan? Nogmaals, ik ben voorzichtig en terughoudend om nu al een definitieve piste op tafel te leggen. Dat wil ik absoluut niet doen. U weet dat de autofinancieringsmarge (AFM) de basisnorm is voor het structurele financiële evenwicht van de lokale financiën. Daaraan tornen zou, denk ik, heel ingrijpend zijn. Ik sluit dat nog niet uit, maar het zou toch wel ingrijpend zijn. De Belfiusanalyse toont aan dat de Vlaamse gemeenten het globaal genomen – nogmaals, het globale beeld zegt weinig over de individuele gemeenten – net iets beter doen dan de Brusselse, omdat ze gezamenlijk een AFM-buffer van 339 miljoen euro hebben opgebouwd. De VVSG vraagt op dit moment niet om de AFM in 2025 los te laten, wel om het beschikbaar budgettaire resultaat (BBR) in 2020 en 2021 los te laten. Dat is wat ze nu vragen. Op basis van de recentste cijfers, op basis van wat ik nu weet, denk ik ook niet dat het nodig zal zijn om de evenwichtsvoorwaarde voor de AFM in 2025 tijdelijk te versoepelen. Maar nogmaals, dat is nog geen beslissing, maar een aanvoelen op basis van wat we nu weten. Dit is dus met alle mogelijke voorzichtigheid aangebracht.

Uit de bevraging van de VVSG en de Vlofin bij de lokale besturen blijkt dat er voor dit jaar een geraamde budgettaire impact van 280 miljoen euro is: 139 miljoen niet-geplande uitgaven en 141 miljoen gedeelde inkomsten. De cijfers van Belfius liggen in dezelfde lijn. Belfius hanteert twee scenario's, u hebt ernaar verwezen. In het gematigd scenario blijft de AFM in 2025 – nogmaals – globaal gezien positief. In het stressscenario, dat uitgaat van een tweede lockdown, wordt de AFM globaal gezien negatief.

De lokale besturen hebben de legislatuur aangevat met een solide financiële uitgangspositie en een ruime budgettaire reserve – dat mogen we ook niet vergeten. De huidige meerjarenplannen bevatten milderende elementen die nu nog buiten beeld blijven. Investeringsplannen worden in het begin van een meerjarenplan bijvoorbeeld traditioneel veel te hoog ingeschat en de reële uitvoering komt altijd wat later op gang.

De bijkomende financieringslijnen van de Vlaamse en de federale overheid zijn ook een belangrijke financiële steun in de rug geweest. Denk aan de 83,9 miljoen euro voor het verenigingsleven, 30 miljoen euro voor armoedebestrijding, en nog eens 15 miljoen euro van de federale overheid. Daar is dus toch wel wat geld dat de eerste schok moet kunnen opvangen. En dat kan op korte termijn worden ingezet.

Voor de langetermijneffecten van de crisis en de financiële impact voor de gemeenten geven de VVSG- en de Belfiusstudie aan dat ze die nog niet kunnen inschatten, omdat er nog veel te veel onzekerheden zijn. Dat bevestigt voor mij dat het nu echt te voorbarig is om in te grijpen en nu al de weg te bepalen. Ik wil daar echt nog een beetje mee wachten. We gaan binnen de Vlaamse Regering na de zomervakantie beslissen welke maatregelen we gaan nemen. Dat betekent ook dat we de omzendbrief over de opmaak van de aanpassing aan de meerjarenplanning, die normaal voor het zomerreces komt, verschuiven naar na het zomerreces, omdat we anders toch nog wat in het ijlle zitten te werken. Ik denk dat we er niets aan hebben om nu een omzendbrief te versturen op basis van wat we nu weten, om dan in september vast te stellen dat we er totaal naast zitten en dat er een nieuwe omzendbrief moet verschijnen. Daarom hebben we beslist om de omzendbrief eenmalig pas in september te versturen.

Ik neem nu dus nog geen piste. Autofinancieringsmarge wordt op dit moment niet gevraagd. We willen wel versoepelingen voor de BBR. Dat is de piste waar de VVSG over spreekt, maar met het grootste voorbehoud. Met alle 'ifs and buts' denkbaar, is dat de weg die zij suggereren. Ik wil daar nu nog niet ten gronde en definitief een standpunt over innemen. Bovendien wil ik waarschuwen dat als we over lokale besturen spreken, we dat altijd geaggregeerd doen, in globale termen. Dat zegt heel weinig over individuele gemeenten links en rechts. De ene kan zwaarder

getroffen zijn dan de andere. Ik geef het voorbeeld van een kleinere gemeente waar één grote onderneming zit die bijdraagt aan de lokale financiën en die onderuitgaat. Dat heeft een enorme impact. Er zijn zo een aantal gemeenten in Vlaanderen. Er zijn gemeenten waar de armoede sterk toeneemt, met heel veel extra kosten voor het sociaal beleid. Dat zijn dingen die we nu nog wat moeten afwachten. We moeten kijken hoe dat evolueert. De bandbreedte van de scenario's is nog altijd heel ruim. Dat moet nog een beetje naar elkaar groeien, voordat we zinvol de juiste weg kunnen uitgaan, mijnheer Warnez. Maar het zijn alleszins de eerste belangrijke, richtinggevendende studies, die ons kunnen helpen bij het maken van de juiste keuzes in de loop van de komende weken en maanden. Het is een relevante vraag, maar ik denk dat u wel had verwacht dat ik nu nog niet decisisief kan zeggen of het deze of gene richting uitgaat. Dat is echt nog te vroeg.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Daar heb ik alle begrip voor, minister. Ik wil nog twee zaken aanhalen. Als die omzendbrief er in september komt, zullen op dat moment de cijfers van de APB-mininkomsten (aanvullende belasting op de personenbelasting) daarbij zitten? Of is dat nog later? De gemeenteraden hebben immers de verplichting om te rapporteren over hun meerjarenplan voor het einde van het derde kwartaal. Het zou wel zinvol zijn, mochten ze daar al iets van kunnen meenemen in de voorbereiding van de meerjarenplanning.

Zult u de impact van de APB actief monitoren? Of wacht u af tot de meerjarenplannen gewijzigd zijn? Ik denk wel dat er een groot verschil zal zijn tussen bepaalde gemeenten. Kustgemeenten zijn bijvoorbeeld veel sterker afhankelijk van een aantal belastingen, terwijl de inkomsten in steden bijvoorbeeld vooral uit werkingssubsidies bestaan. Daar zit een groot verschil in. Denk aan de bankencrisis: misschien is er een soort stresstest mogelijk, waarbij je in de databank automatisch een aantal gegevens aanpast rond inkomsten, waarbij je zelf al actief de gemeenten in het rood ziet gaan of niet.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Het is een zeer terechte vraag van collega Warnez. Het is inderdaad iets waarbij we, ongeduldig als we zijn, af en toe al proberen om een en ander op tafel te leggen en te kijken waar we komen.

De aanleiding van deze vraag is wel logisch, omdat er toch wel wat nieuwe elementen op tafel liggen en cijfers naar voren zijn gekomen. Vandaar dat ik toch een paar aanvullende vragen heb. Het is een beetje zoals een bewolkte hemel die stilaan opklaart, maar ik vrees dat er achter de bewolking nog bewolking is. Stilaan krijgen we toch meer beeld en info over wat er allemaal komt.

Ik herinner me nog uw communicatie in januari, minister, over hoe trots we waren op de investeringsplannen van de lokale besturen voor de komende zes jaar. Gecombineerd met belangrijke opdrachten die ze op dit moment hebben voor corona maar ook voor andere kernopdrachten, maakt dat we dit heel nauw moeten opvolgen.

Ik vind het zelf een heel interessante piste – en ik wil er meer over vernemen – om te weten of het mogelijk is om meer maatwerk te doen. We spreken inderdaad geaggregeerd over die lokale besturen. Wat doen we met gemeenten waar er zich door specifieke omstandigheden specifieke problemen voordoen? Zijn daar specifieke antwoorden voor? Wordt erover nagedacht?

De timing is redelijk duidelijk, maar ik zou toch het pleidooi willen steunen om een goede balans te vinden tussen lang genoeg wachten tot we alles weten en ook niet te lang wachten. Waar ik wel wat bezorgd voor ben, is dat er bij de lokale

bestuurders zelf een dynamiek van besparen ontstaat met het oog op het financieel plaatje en dat ze een aantal investeringen voor de komende jaren gaan schrappen. Probeer dat maar een keer om te keren. Als de dynamiek is ingezet, probeer dan drie maanden later maar opnieuw om te gooien en het er allemaal opnieuw in te zetten. Het is geen kritiek, voor alle duidelijkheid, het is logisch dat we die balans moeten vinden tussen te snel ageren en niet te snel. Het is een aandachtspunt om extra op te letten.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, u hebt meermaals de woorden 'voorzichtig' en 'behoedzaam' gebruikt. Dat is heel belangrijk, want we hebben al heel veel geld gegeven. Collega Warnez verwees er al naar. Er is ook nog het noodfonds, de ruimte en de respbijdrage. Het is onderhand wel een mooi pakketje van maatregelen die van bovenlokaal naar beneden gaan.

Ik volg ook de collega's. Ik denk dat het voor de lokale overheden belangrijk is dat we een bepaalde timing voor ogen houden, niet alleen binnen de gemeenteraden maar ook binnen de administratie. We moeten kunnen zeggen wanneer we vanuit Vlaanderen met een globaal idee komen. Het zal niet in steen gebeiteld zijn. Het zal zijn zoals we al drie maanden aan het werken zijn: vandaag weten we dit en morgen moeten we bijsturen. Het bijsturen van een meerjarenbegroting is niet evident. Ik voel ook bij ons dat er investeringen zullen wegvallen en dat is net het effect dat we niet willen. Het is misschien beter om nu een beetje bij te lenen dan de economie nog dieper in het slop te duwen.

Minister, ik ben heel blij met uw behoedzaamheid en uw voorzichtigheid, maar ik vraag toch ook om een timing te respecteren zodat de lokale besturen weten waar- op en waaraan.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik heb vrijdag meegedaan aan de webinar van de VVSG waarin ze de enquête hebben toegelicht. Het was zeer interessant. Wat me ook is bijgebleven, is dat men niet dramatiseert bij de steden en gemeenten. Men weet dat er iets gaat komen. Er is natuurlijk wel onzekerheid rond bepaalde aanvullende personenbelasting, wat altijd een beetje een onzekerheid is. We kennen het systeem. Nu is er natuurlijk een nog grotere onzekerheid over de onroerende voorheffing van bedrijven. Er is zeker onzekerheid, maar geen paniek. Dat was heel duidelijk. Ook voor een langere termijn zoals een meerjarenplanning was het duidelijk dat men niet verwachtte dat het een zeer zware impact zou hebben. We moeten wel afwachten hoe het zal evolueren.

Het is goed dat u wacht tot september, tot er meer zicht op is. Wat ik vooral ont- houd, is dat er geen paniek was en dat op de langere termijn, met de autofinan- cierungs- marge op het einde van deze legislatuur, men niet echt vragende partij is om dat los te laten. Ik denk ook dat het verstandig is om dat niet los te laten.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, bedankt voor de wijze beschouwingen. We moeten inderdaad niet panikeren. Dat blijkt ook uit cijfers. Dat zou een verkeerde reactie zijn. Verkeerd zou zijn dat we alle investeringen stilleggen, want we hebben investeringen nodig voor de relance. Lokale besturen zijn de publieke investerings- motor van ons land. Ze zijn goed voor 8 procent van het BBP en voor 50 procent van de publieke investeringen. Dat is ongeveer de realiteit.

Het grote probleem is dat VLABEL en de FOD Financiën pas in oktober met nieuwe cijfers zullen komen. Ze kunnen dat niet vroeger omdat mensen ook nog hun

belastingbrief moeten invullen. Ze moeten daar een relatief aantal van hebben verwerkt voor ze een inschatting kunnen maken. Daar kunnen we niet op wachten. De administratieve cyclus die lokale besturen volgen, begint vaak in de zomer met de opmaak van de begroting. Gelukkig is het de tweede van de cyclus. De eerste, belangrijkste en moeilijkste is al gemaakt.

Veel gemeenten en steden beginnen dus al in de zomer. De diensten beginnen dan te werken en te verzamelen. Er kan al voorbereidend werk gebeuren, maar de omzendbrief kunnen we echt niet later dan in september versturen. Dat is mijn overtuiging. Je moet die dan versturen, je kunt niet wachten op die heel actuele cijfers. Sommigen vroegen daarnaar, maar dat mogen we niet doen.

Het Federaal Planbureau schat nu een daling van het beschikbaar inkomen met 2 procent. Als je uitgaat van 2 miljard euro ontvangsten, dan is dat min 50 miljoen euro voor alle gemeenten samen. Dat is veel, maar ook niet onmogelijk. Dat is de benadering van collega Ongena. We moeten wel kijken hoe het verder verloopt. Als bij de OCMW's de mensen in armoede massaal aan de deur komen staan, is dat natuurlijk iets anders. Als de werkloosheid massaal toeneemt, is er een terugval van het beschikbaar inkomen dat misschien wel groter zou kunnen zijn enzovoort, enzovoort.

Ik wil wachten op de zomermaanden om iets meer cijfermateriaal in handen te hebben, en om in september de omzendbrief rond te sturen. Zo krijgt iedereen voor het einde van het jaar zijn begroting rond. In die omzendbrief gaan we natuurlijk oproepen om de investeringen niet los te laten. Ze kunnen het ook op een andere manier doen. Als we de komende twee, drie jaar wat meer ruimte laten om zich te herstellen en om met zachte maatregelen terug naar een evenwicht te komen, dan moet je dat als lokaal bestuur ook overwegen. De investeringen zijn heel belangrijk. Niet elke investering is zinvol, maar investeringen waarvan je weet dat ze de economie kunnen ondersteunen en voor groei kunnen zorgen, zou ik toch vasthouden.

De timing voor de omzendbrief moet dus september zijn. Daaraan moeten we ons proberen te houden. Er zullen nieuwe rapporten verschijnen van banken en van internationale instellingen. Op dat moment moeten we met alle informatie die we hebben, een zo goed mogelijk advies kunnen geven aan onze lokale besturen.

Extreme gevallen moeten altijd naar maatwerk gaan. Er was een gemeente die dat eens heeft voorgehad, ik denk dat het Genk was. Op het moment dat Ford Genk failliet ging, was dat onmogelijk voor Genk. We hebben daar toen goed over nagedacht en we zijn komen helpen, maar verder dan dat mogen we niet gaan, want binnen de kortste keren krijg je frustraties van het soort: waarom zij wel en wij niet? We moeten bij generieke maatregelen blijven. Een drama moet je altijd op zijn waarde weten in te schatten.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik ben bang dat de cijfers van VLABEL en de FOD Financiën er pas in oktober zullen zijn. Die zijn echt essentieel. Ik hoop dat er ergens nog genoeg slimme koppen worden gevonden die een raming kunnen maken. We weten hoeveel tijdelijk werklozen er zijn. *(Opmerkingen)*

Dat durf ik niet te zeggen. Mochten er toch slimme koppen worden gevonden, dan heel graag, en anders wordt het nattevingerwerk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kris Van Dijck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over grensoverschrijdende samenwerking in het decreet over het lokaal bestuur en de mogelijkheid van de Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Baarle om in een Vlaamse opdrachthoudende vereniging te stappen

– 2796 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

Kris Van Dijck (N-VA): Collega's, minister, het gebeurt niet snel, maar ik heb deze vraag om uitleg onderbouwd met een aantal beelden. Ik denk namelijk dat we allemaal al wel eens gehoord hebben van Baarle-Hertog en Baarle-Nassau, maar dat het, gelet op de basis van deze vraag, goed is om visueel te duiden wat hier het probleem is. We spreken over twee gemeenten: Baarle-Hertog en Baarle-Nassau. Als we dat bekijken, is dat eigenlijk één dorp, één gemeenschap, weliswaar gesetteld in twee landen. Naar mijn aanvoelen en ook naar het aanvoelen van de bewoners van deze twee mooie gemeenten hebben ze ook één toekomst.

Baarle-Hertog is met zijn 2760 inwoners en 7 vierkante kilometer een van de kleinste Vlaamse gemeenten. Buiten de twee kleine gehuchten Zondereigen en Ginhoven, die geografisch binnen het Vlaamse Gewest liggen, zijn er 22 exclaves – vanuit Vlaams standpunt, vanuit Nederlands standpunt zou er gesproken worden van enclaves – die in Baarle-Nassau gelegen zijn maar behoren tot het Vlaamse Gewest. Op het wapenschild prijkt de heilige Remigius. De minister vroeg me eerder vandaag hoe die situatie ontstaan is. Ik ga hier geen historische uiteenzetting geven, maar de geschiedenis is zeer boeiend, zeker als je dat bekijkt tegen de achtergrond van de scheiding der Nederlanden en het feit dat beide Brabantse gemeenten zijn.

Baarle-Nassau telt 6847 inwoners en heeft ook een grotere oppervlakte. Het grootste gedeelte ligt in Nederland maar 8 exclaves liggen in Baarle-Hertog. 1 exclave ligt echt binnen het Vlaamse Gewest, met name in Ginhoven. Dat zijn soms exclaves die slechts een akker groot zijn. Op het wapenschild zijn strobalen te zien, wat naar het dialect voor balen verwijst. Dat wordt een sprekend wapen genoemd. Zo is ook het wapen van Piet Hein een voorbeeld van een sprekend wapen: een vogeltje voor Piet Hein dat op een omheining zit.

Beide gemeenten zijn als een Siamese tweeling met elkaar verwekt. De grijze lijn die u hier ziet is de zogenaamde staatsgrens. Het gebied dat purper omlijnd is, is Baarle-Hertog.

Waar het me in deze vraag om gaat, is dat groepje exclaves. Op het stratenplan ziet u donkergele gebieden, die behoren tot Baarle-Hertog, en lichtgele gebieden, die behoren tot Baarle-Nassau. Zoals u ziet, is dat een mengelmoes. Wat frappant is – want dat moet toch op een of andere manier georganiseerd worden – is dat landsgrenzen doorheen huizen lopen. Het kan zijn dat iemand in België slaapt en zijn partner, in dezelfde kamer in hetzelfde bed, in Nederland.

Ook misdaden zorgen voor problemen. Wie moet de vaststellingen doen? De Belgische of de Nederlandse politie? Wat geldt er dan als regel? De voordeurregel bepaalt tot welk land je behoort. Vandaar mijn visuele voorstelling zodat u een beeld hebt van de complexiteit waarover we het hier hebben.

Beide gemeenteraden komen soms samen in de GOB-plenaire. De gemeenteraden van Baarle-Hertog en Baarle-Nassau hebben hun principiële goedkeuring gegeven aan de oprichting van BGTS Baarle, of de Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking. Dit wordt een rechtspersoon in toepassing van het Benelux-Verdrag

inzake Grensoverschrijdende en Interterritoriale Samenwerking van 20 februari 2014. Dat verdrag is in voege sinds 1 januari 2019.

Beide gemeenten, Baarle-Nassau en Baarle-Hertog, overwegen om een aantal afgebakende bevoegdheden over te dragen aan deze op te richten BGTS Baarle. Verkeer zal er een van zijn, maar een andere gaat over de huisvuilophaling. U hebt daarstraks het kaartje gezien. Beide gemeenten hebben hun eigen huisvuilwagen. Die moeten goed opletten waar ze wel en niet mogen stoppen. De twee leggen nochtans dezelfde weg af. Er zijn ook verschillende huisvuilbelastingensystemen. Raar maar waar, maar Baarle-Nassau vindt het systeem van Baarle-Hertog het beste. Het wil graag in het systeem van Baarle-Hertog stappen. Ware het echter niet dat Baarle-Hertog voor zijn afvalbeleid aangesloten is bij de opdrachthoudende vereniging IOK Afvalbeheer. IOK Afvalbeheer bedient 29 gemeenten in het oosten van de provincie Antwerpen. Je zou denken dat IOK Afvalbeheer graag wil uitbreiden, maar dat is niet waar. Zelfs Limburgse gemeenten hebben al aangedrongen om bij IOK Afvalbeheer te kunnen aansluiten, maar de deur voor de Limburgers blijft dicht. Voor BGTS Baarle wil men echter een uitzondering maken.

Deze vraag wordt wel degelijk door beide gemeenteraden voorgelegd en ook IOK Afvalbeheer is bereid om zijn werking in heel Baarle te ontplooien. Ik denk ook, minister, dat IOK Afvalbeheer in het verleden bewezen heeft dat het heel goed werk levert en als toonbeeld voor heel Vlaanderen kan fungeren.

Die samenwerking ontplooien is echter niet zo evident. We botsen dan op artikel 396 §1, tweede lid van het decreet over het lokaal bestuur (DLB) en dat bepaalt limitatief welke publieke entiteiten kunnen deelnemen aan een opdrachthoudende vereniging. Dat zijn gemeenten, autonome gemeentebedrijven, OCMW's en de publiekrechtelijke verenigingen ervan, andere samenwerkingsverbanden gevormd in toepassing van het DLB, politiezones en hulpverleningszones.

Voor de lokale besturen van Baarle-Hertog en Baarle-Nassau lijkt het dus van primordiaal belang om dat artikel open te breken en mogelijk te maken dat ook een BGTS kan worden opgenomen in een opdrachthoudende vereniging.

Daarom wil ik u deze vragen stellen, minister.

Kunt u de samenwerking tussen twee weliswaar tot een andere staat behorende gemeenten, die dermate met elkaar verstrengeld zijn, steunen?

Bent u op de hoogte van de oprichting van BGTS Baarle en weet u van haar initiële opdracht om samen te werken op het vlak van verkeer en huisvuil?

Waarom is er bij het tot stand komen van artikel 396, §1, tweede lid geen rekening gehouden met het Benelux-Verdrag inzake Grensoverschrijdende en Interterritoriale Samenwerking? Was dit een vergetelheid of was daar een legistische, bewuste reden voor?

Vervolgens kan ik melden dat er ook van Nederlandse kant, ook in Den Haag, toch interesse is om geïntegreerd samen te werken in de geest van die BGTS Baarle. Vanuit die wetenschap in tweede orde de volgende vragen. Minister, bent u bereid om met uw Nederlandse collega te bekijken hoe het afvalbeleid in beide gemeenten beter onderling kan worden afgestemd? Bent u bereid om hiervoor het decreet Lokaal Bestuur uit te breiden indien dat nodig mocht blijken? Of ziet u andere mogelijkheden om IOK Afvalbeheer concreet haar werking ook op het grondgebied van Baarle-Nassau te laten ontplooien?

Minister, als u in dezen baanbrekend werk verricht, dan komt u in het zog van hertog Jan III, die aan de basis ligt van deze absurde opdeling. U kunt een stap naar de integratie zetten in onze inclusieve samenleving.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Dijck, ik denk dat ik namens alle collega's spreek als ik u feliciteer met het inkleuren van de diverse kaartjes. Ik denk dat u het nog wat complexer hebt gemaakt dan het in werkelijkheid is, maar dit is een zeer goed gedocumenteerde vraag. U verradt daarmee uw natuur van Groot-Nederlander, natuurlijk: 372 jaar na het Verdrag van Münster probeert u hier opnieuw de Nederlanden te verenigen. U probeert ook 1830, een rampjaar in uw ogen, teniet te doen.

Alle gekheid op een stokje: het is evident dat ik dit een interessante casus vind. Het is natuurlijk een heel specifieke casus. Ik geef een aantal elementen.

Natuurlijk moeten we de grensoverschrijdende samenwerking tussen de twee gemeenten steunen. Die geografische verstrengeling is dusdanig dat het niet anders kan dan dat die mensen samenwerken. Er zijn diverse verdragsrechtelijke bepalingen, uitgaande van de Europese Unie, de Raad van Europa en de Benelux Unie, die samenwerking mogelijk maken. De Baarles hebben besloten om een BGTS op te richten op basis van het Benelux-verdrag inzake grensoverschrijdende en interterritoriale samenwerking van 20 februari 2014, een tamelijk recent verdrag. Ik steun dit ten volle. We moeten zoeken naar een pragmatische oplossing. Bestuursgrenzen en landsgrenzen mogen daarbij niet in de weg staan. De BGTS geeft hier een kader voor, en als er nog resterende knelpunten zijn, dan wil ik die zeker mee onderzoeken.

Algemeen gesproken: ik ben op de hoogte van de evoluties en mijn administratie, het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) volgt die grensoverschrijdende samenwerkingsvormen van nabij. Heel specifiek: de oprichting van de BGTS werd voorbereid en begeleid door een expertengroep, waarin mijn administratie was vertegenwoordigd. ABB heeft op 30 december 2019 een adviesvraag ontvangen vanwege de gemeente Baarle-Hertog. Baarle-Hertog is voor haar afvalbeleid inderdaad lid van de opdrachthoudende vereniging IOK Afvalbeheer. De BGTS Baarle zou zich graag aansluiten bij die opdrachthoudende vereniging zodat ze het afvalbeleid kan optimaliseren. Het huidige decreet Lokaal Beleid staat deelname van de BGTS aan de opdrachthoudende vereniging IOK echter niet toe. Op 6 januari 2020 heeft mijn administratie daarop geantwoord met de mededeling dat de problematiek zal worden onderzocht met het oog op een aanpassing van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur in de door de gemeenten en de IOK beoogde zin. We gaan dat dus onderzoeken.

Ik kan het antwoord van mijn administratie alleen maar kracht bijzetten. Het regeerakkoord spreekt over een aanpassing van de bepalingen met betrekking tot de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen. Het is dus evident dat we dat kunnen meenemen. We willen daarbij tegemoetkomen aan de wensen en verwachtingen van de Vlaamse lokale besturen, en in dit geval van de Vlaamse en Nederlandse lokale besturen.

Het bewuste artikel 396, dat een limitatieve opsomming van mogelijke samenwerkingsverbanden geeft, heeft een lange voorgeschiedenis, die dateert van het decreet inzake de intergemeentelijke samenwerking, het Gemeentedecreet en het decreet over het lokaal bestuur. Het dateert dus van een moment voor er van grensoverschrijdende samenwerking sprake was. De noodzaak om dit aan te passen is pas gebleken op het moment dat men over die BGTS begon na te denken en te ageren. Ik denk dat de wetgeving in dezen geen hindernis mag zijn. We moeten die wetgeving dus aanpassen. Ik zal die afstemming, ook de juridische, dus verder mogelijk maken, natuurlijk in overeenstemming met de minister-president, die verantwoordelijk is voor de internationale samenwerking, en met collega Demir, die over het afvalbeleid gaat.

Ik kan echter zeggen dat wij principieel bereid zijn om het decreet aan te passen, zodat deze BGTS mogelijk wordt, zodat u uw eed als hertog van Midden-Brabant

gestand blijft doen en u verder werkt aan het verenigen van het vroegere herzogdom, waar ik dan vanuit Mechelen niet meer bij hoef te horen, want dan mag onze heerlijkheid ook worden hersteld.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat het een heel mooi perspectief biedt. Zoals daarstraks gezegd, denk ik dat dit een interessante casus is, waarbij wat vaak in woorden wordt beleden, ook in daden kan worden omgezet.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Als trotse ondervoorzitter wil ik zeggen dat, als ik had geweten dat we powerpoints mogen gebruiken, ik natuurlijk had aangesloten bij u, voorzitter. Ik wist het niet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over een coherent lokaal beleid bij de corona-exitstrategie voor foren en kermissen

– 2797 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, door omstandigheden wordt deze vraag misschien te laat gesteld. Misschien is intussen het federale besluit ondertekend, maar toch wil ik u, als minister van Binnenlands Bestuur, een aantal vragen stellen, omdat er een aantal onduidelijkheden zijn.

Inmiddels zijn er een aantal zaken op het terrein gebeurd. Heel wat steden en gemeenten hebben beslist dat kermissen niet kunnen doorgaan, wat hun autonomie is. Foorreizigers zijn zoals marktkramers en hebben een abonnement. Wat moet er dan in dit geval gebeuren? Er zijn ook heel wat steden en gemeenten die intussen hun terrassen hebben uitgebreid – terecht – om de horeca ter wille te zijn. Wat gebeurt er als daarmee kermisplaatsen zijn ingenomen? Is er dan sprake van overmacht of niet? Het is voor die mensen een belangrijk gegeven.

Om een lang verhaal kort te maken: wat is op dit moment de beslissing? Stel dat het nog niet beslist is, bent u dan van plan om vanuit Vlaanderen druk uit te oefenen?

Zelfs al zou het beslist zijn, zou het niet slecht zijn dat u, zoals u dat ook in een aantal andere dossiers hebt gedaan, een aantal concrete aanwijzingen of aanduidingen aan gemeenten en steden geeft, los van de autonomie. Het is natuurlijk uiteindelijk zelf aan de stad en gemeente om te beslissen. Het kan zijn dat er op dit moment zelfs een tegenstelling is tussen beslissingen van de gemeente – onder meer over terrassen – en het verbieden van kermissen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Laat me beginnen met te zeggen dat ik de frustratie waar u uitdrukking aan geeft, eigenlijk deel. Ik vind het heel moeilijk om niet kritisch te zijn en ik probeer dat zo weinig mogelijk te zijn. We leven in een heel complexe situatie, waarbij iedereen principieel zijn best doet. De ene minister onthoudt zich beter maximaal van kritiek op een andere minister op een ander beleidsniveau,

maar in dezen is het zeer moeilijk om het niet te doen. Een ministerieel besluit komt binnen negen uur voor het van kracht wordt op het terrein. Met andere woorden: de lokale besturen hebben exact negen uur om zich op kermissen en markten te organiseren. Ik vind dat heel moeilijk.

Natuurlijk weten de meeste burgemeesters ongeveer wat er ging komen, maar – ik ga me heel voorzichtig uitdrukken – dit is een suboptimale manier van werken – de Engelsen noemen dit ‘understatement’. Vrijdag wordt het in essentie beslist. Ik begrijp dat het een moeilijke keuze is en dat je zegt: doe het binnen drie weken. Als marktkramers en foorkramers horen dat het al beslist is, waarom moet men dan nog drie weken wachten? Het is een spanningsveld, dat moeten we elkaar niet uitleggen. Maar als een ministerieel besluit van vierentwintig bladzijden twee uur geleden binnenkomt, hoe moet men dat aan die marktkramers gaan uitleggen? Dat is suboptimaal.

De beslissing die genomen is – ik heb zelf nog niet de kans gekregen om die helemaal te lezen – ligt blijkbaar in het verlengde van het voorkeurscenario dat zowel door de lokale besturen als door de sector zelf werd voorgesteld. U weet dat de sector een protocol heeft opgesteld, waarna de GEES dat protocol moest beoordelen. Dan moet daar een ministerieel besluit op volgen. Uiteraard gaan wij dat zo snel mogelijk verspreiden. Ik denk zelfs dat de administratie daar al aan bezig is. Dat zal dan op onze website geplaatst worden, via het Crisiscentrum van de Vlaamse overheid (CCVO). U zegt dat het met een omzendbrief kan, en ik begrijp waarom u dat vraagt. Maar er zijn snellere methodes om dat te doen dan met een omzendbrief. Het ministerieel besluit is nu klaar. Alle kanalen worden aangewend om zo snel mogelijk die informatie bij de burgemeesters en de sector zelf te brengen.

Dat is de essentie van mijn antwoord. Ik heb hier een heel antwoord voorbereid om het allemaal wat diplomatischer te zeggen, maar gelet op het gevorderde uur heb ik daar niet zoveel zin meer in. Ik kan dat niet zo goed verantwoorden, met alle lof voor al het andere goede werk dat is verricht. Principieel wil ik geen collega's verwijten maken, maar het is toch moeilijk uitlegbaar dat morgen markten gaan plaatsvinden op basis van een ministerieel besluit dat pas twee uur geleden is verspreid.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Dank u wel voor het heel duidelijke antwoord. Alleen denk ik, zoals ik al zei, dat de omzendbrief, wat bijvoorbeeld terrassen betreft, niet voldoende houvast biedt. Zelfs bij gewone kermissen en dergelijke is het tussen de uitbaters van horecazaken en kermisondernemers nooit eenvoudig.

Minister Bart Somers: De normale procedure is dat er een beslissing wordt genomen, dat die op haar hoofdlijnen wordt bekendgemaakt, en dat die na enkele reacties wordt bijgestuurd. Dan rijzen er nieuwe praktische vragen, en daarop moet die CCVO antwoorden kunnen geven. Een burgemeester moet zijn praktische vragen stellen. Ik ken het probleem, wij zijn collega's geweest. U hebt als burgemeester uw terrassen groter moeten maken omdat u meer volk moet kunnen laten zitten, en daarop komt dan felle reactie van de foor- en marktkramers die een standplaats hebben moeten inleveren. Voor beide partijen is het hun broodwinning. De burgemeester zit tussen twee vuren. Hij zou moeten kunnen bemiddelen maar er is geen wonderoplossing mogelijk.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Buiten het feit dat wij van een en ander redelijk laat worden geïnformeerd, is er nog een factor die ik hieraan wil toevoegen. De broodwinning van de foorkramers is even belangrijk als van gelijk wie. Ze zitten al

maanden zonder inkomen. In Turnhout hebben wij voor de vergunningen voor uitgebreide terrassen opgenomen dat als de mogelijkheid bestaat om de kermis te organiseren de terrassen moeten verdwijnen. Dat gaat weer heel wat discussie geven. Maar wat mij bijzonder stoort, dat is het extra werk dat weer van onze diensten zal worden geleverd: weer dranghekkens, weer looprichtingen, weer stewards, handgeltoestellen enzovoort. Die hele organisatie, is al maandenlang een zware belasting voor onze diensten. En nu komt men weer met iets.

De overheid had eigenlijk moeten zeggen dat er deze zomer geen kermissen zouden zijn. Dan gaan we allemaal door de pil bijten. Ik vind ook dat er te veel volk zal zijn. Blijkbaar wordt er niet meer gekeken naar het gezondheidsvraagstuk. Ik vind het heel moeilijk om daarvoor een vergunning te geven. Wat gaan we het personeel van de stadsdiensten opnieuw aandoen? Hoe gaan de burgemeesters dat in godsnaam organiseren? Dat stoort me enorm. Ofwel doen we het wel en laten we de hele santenboetiek van looprichtingen, handgels en dergelijke los. Want met zoveel volk lijkt me dat totaal dwaas. Ofwel organiseren we geen kermissen, want praktisch zie ik hier gigantisch veel problemen. Minister, ik heb nu ook eens mijn nood geklaagd. Het was een therapeutische vraag in deze commissie.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wil daar nog één ding aan toevoegen, minister. De tonaliteit van de vragen en ook van uw antwoord is niet om met modder te gooien. We weten allemaal heel goed wat de uitdagingen waren en zijn. Soms botsen we op een aantal frustraties. Het ministerieel besluit is er nu pas. Ik krijg enorm veel vragen van mensen over buurtfeesten, tuinfeesten en communiefeesten. De matrix waarover sprake is en die vanaf morgen in voege is, die heb ik nog niet. Eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik door mijn contacten een ontwerp van matrix heb. Dus ik weet in welke richting die gaat. Inderdaad, mijnheer Vandenhove, je moet zien wat je zegt.

Een instrument waarmee ik aan de slag kan, heb ik nog niet. Niet alleen ik, maar alle burgemeesters, niet alleen in Vlaanderen, maar ook in Brussel en in Wallonië. Wat dat betreft zitten we allemaal in hetzelfde schuitje. Ik maak me voor een stuk ongerust. Het is logisch dat we in fases uitstappen, maar we zitten nog altijd in een pandemie. Ik ben nog altijd bezorgd over hoe we een aantal zaken kunnen blijven begeleiden. Ik zou zeggen dat het de taak van de burgemeesters is en van de lokale verantwoordelijken. Want het gaat om meer dan de burgemeesters alleen, want ook de ambtenaren, de schepenen, de stadhuismedewerkers, de technische diensten zijn daarover bezorgd. Dat is mijn boodschap. Nogmaals niet om met modder te gooien, maar om te zeggen dat het moeilijk is en dat de toekomst zal uitwijzen dat het een groot vraagteken zal zijn.

Minister Bart Somers: Het belangrijkste is gezegd. Ik volg volledig de analyse van de heer Van Miert en van de heer Vandenhove.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.